Ч. 77 (179). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 7 жовтня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

4 WARSZAWA Bibljoteka Narodowa Minist. Oświaty

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Тяжкі бої в Берліні й Гамбурґу

Комуністи билися з націоналістами.

В часі великих недільних демонстрацій німецьких національних соціялістів у Берліні прийшло до крівавих боїв між ними й комуністами. Ранено 42 осіб, з тих деякі тяжко, з них дехто сконав у шпиталі. Бійки в улицях закінчилися пізно в ночи.

В Гамбурґу прийшло до тяжких боїв в само полудне між орґанізаціями червоних і т. зв. „Райхсбаннер" ізза виборів. Двіста ранених, в тім 15 тяжко, оден комуніст на місци убитий. Вибори перервано. Бої в улицях були такі завзяті, що поліція не знала що робити й переважно стояла безрадна. Ті вуличні битви се передсмак того, що діялосяб на випадок побіди комунізму...

Вивіз наших лісів

Нашому краєви грозить необчислима катастрофа:

Від січня до серпня с. р. включно вивезено з Польщі 3,412.419 тон матерялу й деревних виробів вартости 396 міліонів 599.000 зол. В тім самім часі вивезено м. р. 4,423.244 тон вартости 416,848.000 зол. Майже весь той вивіз походить з українських земель під Польщею. Рівночасно залісення не відбувається зовсім або тільки денеде і то в незначній мірі. Хоч удержання деревостану се справа буквально першої ваги для всего краю, не видно ні в пресі, ні в соймі майже ніякого заінтересування тою пекучою справою. Коли так дальше буде, то особливо наші гори станьуть такі пусті як Карст, землю сполочуть опісля дощі і населення тих околиць, позбавлене всякої можности прожитку, вигине. А рівночасно повені щораз то частійше нищити-муть урожайні поля на долах і наступить нестримне зубожіння також хліборобського населення краю. Вивіз лісів грозить катастрофою на великих просторах.

Дезорґанізація комунізму в Польщі

Розвалили його українські комуністи.

Польська преса принесла отсі інтересні вісти: На першім засіданні нової президії III. Інтернаціоналу представник польської секції заявив, що комунізм в Польщі, Галичині і „на кресах" в повнім упадку. В Галичині — на його думку — збанкротував комунізм головно тому, що українські сепаратисти хотіли вповні освободитися зпід впливу польських комуністів у Варшаві. Опріч того большевицька аґітація зустрічає щораз більший опір темних (?) мужицьких мас.

Над тим рефератом президія радила цілий день і ухвалила — розвязати всі большевицькі орґанізації в Польщі, а потому творити їх наново тільки з елементів, абсолютно відданих Москві.

Рокефелєр купив ціле місто

Міліярдер Джон Рокефелєр купив собі ціле місто, Віліямсбурґ у стейті Вірджінія, зі всіми домами, школами й церквами, площами і т. д. Се одно з найстарших міст Америки, має 400-літну історію й було столицею 13 стейтів, ще коли Америка була кольонією Анґлії. Величаві публичні будівлі, де тоді були анґлійські уряди, геть занепали, коли Америка вибилася на свободу. Якраз ті старі будівлі зацікавили Рокефелєра, котрий любить старі памятки. Щоб їх відреставрувати, купив ціле місто, а в архівах у Льондоні казав відшукати старі пляни й образи згаданих будов тай відбудує їх у давнім блиску.

Американська преса пише, що Рокефелєр купив те місто з суперництва з другим міліонером, Астором, котрий недавно купив остров на Місісіпі й будує там місто. Отже щоб не датися йому пепевисшити, Рокефелєр купив — уже готове місто.

Нема уроджених злочинців

Теорія Льомброза повалена.

Американський кримінольоґ Левис А. Левес, від 25 літ директор найбільшого карного заведення, славного Зінґ-Зінґ, оповістив працю на основі вистудіювання тіла і життя поверх 10.000 злочинців. Вислід його студій такий:

Теорія Льомброза про уроджених злочинців не має някої основи й ніякого злочинця не можна пізнати „по вигляді". Велика скількість злочинців дуже гарно збудована, а знов між найчеснійшими є не мало таких, які виказують ріжні признаки мнимо „уроджених злочинців", хоч в дійсности нема „типу", який мав би всі признаки, згадувані Льонброзом. Кожда людина без виїмку має в собі зерна злочину, як слушно вчить вже св. Письмо пр. про нахил до брехливости у всіх людей. На дозріття тих злих нахилів або на їх виполення впливає головно те, в яке оточення попаде одиниця.

Досліди американського фаховця підтверджує рівночасно другий специяліст, д-р Ґорінґ, котрий досліджував ту важну справу незалежно від Левеса.

Таким чином в науці вже зовсім повалена теорія Льомброза, котра так довго викликала замішання.

ВІДЗИВ НОЖИЦЬ

Наш голос остороги перед небезпекою мародерського наступу нашої політики на цілість української католицької Церкви був ударом об стіл, у слід за чим почувся голос ножиць... Відозвалося „Діло", заявляючи недвозначно, що саме воно збирається вести сей наступ. Нічого в сім несподіваного. Як знаємо вже, збанкротована політика шукає нових лаврів і видить їх на руїнах нашої Церкви; провід же в тій патріотичній акції кому належиться, як не тому орґанови національної думки, що саме має святкувати ювилей 10-літньої політичної диктатури над нашим громадянством? Die Toten reiten schnell. Ще недавно на сторінках „Діла" виднили імена таких співробітників як Й. Е. митрополит Шептицький, ректор Сліпий, д-р Костельник; ще читачі не вийшли з зачудування, бачучи скоро потім дописи зпоза редакції не тільки ярко протикатолицького, а просто єретицького і протихристіянського напрямку, — а вже сама редакція від себе почала без обиняків виявляти своє протицерковне обличе, неначе завзялася дати „Слову польському" документаційно для його поличника, що Українці не є нацією...

Ми не думаємо вдаватися в полєміку з „Ділом", а се з двох причин. Перша ся, що полєміка то гра, щось у роді духового спорту, де обовязують означені, в культурнім світі приняті правила льояльности, а між ними перше і найголовніше те, що Анґлієць зове fair play (фейр плєй — чиста гра). Се правило „Ділу" очевидно незнане. Сама його непоправна навичка уживати всюди особистих інвектив дискваліфікує його. Друга, ще важніша причина та, що ми з ним у сих справах ніколи не зможемо порозумітися (ідеальнаж ціль полєміки то вирівнання поглядів!) — так неоднакові, ба й суперечні наші і його принципи, вихідні становища, методи думання і цілі змагань! Щоб ужити ще раз анальоґії з грою — що варта полєміка шахіста з футбалістом?

Ми, приміром, стоїмо на становищі, що людина сотворена Г. Богом на образ і подобу Його та що перші й найважніші обовязки її випливають і нормуються тим самим відношенням — відношенням людини до Бога і Його законів. Натомість „Діло" признається, що одиноке жерело його пізнання й етики в... етнографії (воно переконане, що в „нації", одначе до національних катеґорій думання у нього ще дуже далеко). Ми маємо Церкву за Божу установу, вселеньску, наднаціональну, кормилицю й опікунку народів; „Діло" знов бачить у ній перше-ліпше „національне" товариство, про якого статути говорити і домагатися у них зміни має право кождий член і кождий ґазетний борзописець, а єпископови у Церкві не вільно навіть того, що кождий учитель може й мусить зробити у школі: інтервенювати, коли підчинений, „оперуючи

прикладами великих людей... зачав від себе“. („Діло“ ч. 214, ст. 2, р. 29—31 згори) і заговорив очевидно не так, як повинен.

Все те показує, якою пекучою стала вже потреба протиділати таким наїздам поганського політичного мародерства на нашу Церкву, — протиділати одиноким успішним способом: дати вже раз нашому громадянству щоденний орґан преси з католицько-християнським характером

Не маючи наміру вести з „Ділом“ дискусію на тему націоналізації чи українізації богослуження в нашій Церкві, ми таки боїмося, що ціла низка висловлених у ньому авторитативним тоном тверджень на церковні теми може бути принята в менше свідомих колах нашого громадянства як наукові аксіоми, а не — чим вони дійсно є — як зразки духового анархізму і неуцтва; томуто виберемо найважніші з них та, уважаючи їх самостійними і неособистими, найблизшим разом приглянемося близше їхнім вартостям.

* * *

Тимчасом, для доповнення наших раніших думок про лянсовану (цікавоб знати: з котрої то столиці?) ідею „українізації“ тисячлітної церковної мови, скажемо ще коротко і ясно: Питання заміни церковно-словянської мови в головних богослуженнях гр.-кат. Церкви не надається навіть до дискусії у єдино компетентного в сій справі чинника — законної церковної єрархії. Наша, дотого неміродатна, думка допускає, в даних обставинах, що найбільше переклад чи радше язикову перерібку щоденних молитов і надання новій формі їх канонічного характеру, якого досьогочасні переклади не мають, та факультативного введення їх у практику побіч старої форми. Одначе й се не може бути зроблене ні прихапцем, ні некомпетентними людьми, ні вкінці не вільно щоденних молитов осмішувати перекладом їх на „півтавську міву“, яка тілько загналаб прикарпатських гр.-кат. у польське та словацьке латинство. Щодо нормального шляху для такого устійнення щоденних молитов, то єдино покликаним тілом до підготування сеї справи є синод усіх наших владик: з Галичини, Закарпаття, Югославії й Америки, а до остаточного рішення — Апостольська Столиця. Все те, очевидно, не може доконатися ні за рік, ні за два. Тут не рішить справи ні диктат першої ліпшої редакції, ні жадного иншого совнаркому.

В обличчу найбільшої руїни

(Стаття надіслана.)

В біжучім 1928 році минає саме 10 літ, як ми зруйнували свою Українську Державу. Зруйнували тому, що внутрішний устрій її, отже форма, видалася нам чи навіть була не такою, як ми сього бажали. І для форми ми пожертвували зміст, саму свою державу. У висліді нині маємо те, що маємо...

Втрата власної Держави повинна була нас чогось навчити, бути для нас наглядною лекцією. Лекцією політичного розуму. Розуму, який вже старі Римляне висловили в пораді: „Quidquid agis, prudenter age et respice finem“ (що небудь робиш, роби розумно й оглядайся на кінець), а який Німці здефініювали у відомім реченню про виливання з водою — дитини.

На жаль, останні 10 літ свідчать наглядно, що згадана вище коштовна лекція пройшла для нас без користи. Бо не слідно в нас критичної оцінки фатального нашого вчинку з 1918 р. і витягнення відповідних консеквенцій. Навпаки. Ми раз-у-раз стверджуємо правильність того вчинку і ґльорифікуємо його!

Та не тільки у відношенню до минулого і теоретично ми є сторонниками руїни. Ми руйнуємо на ділі й нині, як руйнували вчора і передучора. Руйнуємо те, що ще не зруйноване і що можна ще зруйнувати.

Таким черговим обєктом нашої манії руйнування стає, по зруйнуванню Держави, якраз тепер наша Церква.

В однім із останніх чисел „Нової Зорі“ була стаття про церковну справу на Вел. Україні. Зі статті сеї наші читачі бачили наглядно, як далеко поступило вже руйнування Церкви над Дніпром. Там Церква нині в повнім упадку —між ин. у великій мірі з вини самого тамошнього нашого громадянства, а не тільки большевиків.

Йде виразна руїнницька робота проти Церкви також серед нашої еміґрації в Америці, Канаді і Бразилії. І там наші руїнники осягнули вже чималі „успіхи“, підриваючи сильно моральне і матеріяльне становище нашої Церкви на чужині.

Найдовше ще шадив наш дух руїни нашу гр.-кат. Церкву в Галичині. Та в останніх часах він звернув увагу і на Галицьку Землю та почав і тут свою діяльність.

Виявляється отся руїнницька робота в ріжних формах.

Найбільше розголосу наробила в Галичині пропаґанда сектантства і православя. Та всеж таки ні сектантство ні православя це не найбільш грізні противники нашої Церкви в Галицькій Области. Тому, що вони обмежені на незначні частини краю, які від давна нездужають хронічно. Се від кількадесять літ деморалізовані й здеморалізовані радикальною пропаґандою частини Покуття — податний терен під хлібоїдство і сектантство та москвофільська Лемківщина — терен православної пропаґанди ще за Австрії. Обі сі пропаґанди зовнішні. Сектантство йде з Америки, православє йшло колись з Росії, а тепер іде з иньшого не нашого державного центра.

Але найбільш грізна і небезпечна для нашої Церкви в Галичині та руїнницька робота, що почалася в останніх часах з нутра самого нашого громадянства. Се протицерковна акція певних наших національних кругів, ведена шораз то під иншими кличами: проти целібату, проти латинізації, проти Епископату і найновійша проти церковно-славянської мови богослужень. Чи вже на тім кінець? Дуже сумніваємося. Бо ще можна прецінь руйнувати Церкву під кличем „демократизації“, виборних „засад“ і т. и.

Дивне диво. В нашій Церкві істнує оден пережиток, що робить її до певної міри залежною від чинників нам чужих і дуже часто нам ворожих. Се відоме право патронату. Та наше громадянство не звертає ніякої уваги на сей пережиток. Не звернуло також у своїм часі ніякої уваги і на приготовлюваний польськими урядовими чинниками конкордат між Польщею і Римом. Зате яку пильну увагу звертає воно на те, що властиво до нього не належить.

В нашій історії писалося багато про Велику Руїну. Вона дійсно була велика але — не найбільша. Чому? Бо навіть серед найстрашнійшої руїни в XVII ст. все таки стояли розмірно ненарушено в нутрі самого громадянства два його бастіони: на західних землях Унія, на східних — авторитативне православя, оживлене католицьким впливом за митр. Могили. Сегодня там на Сході вже повна руїна церковного Авторитету, а тіни тої руїни зачинають падати і на Галичину під ріжними приманчивими кличами.

Та сей стан, котрий тепер є у Галичині, ще не є найгірший. Взірець найгіршого маємо тепер над Дніпром, у золотоверхім Києві, в „матери городів руських“. Колиб той зразок подіяв і на наш ще цілий гр.-кат. бастіон і не знайшов орґанізованого все ростучого відпору, тоді шойно наступилаб найбільша руїна, яка на всіх наших землях колинебудь була, — остання руїна душі, релігії і культури народу, за котрою пішлаб усяка инша, між ними й національна.

На одяги осінні і зимові, на плащі, рагляни і верхи футер
поручаємо наймоднійші матерії
ВОВНЯНІ
англійські і бельські першорядної якости, як **камгарни, дубле, англійські шевіоти і т. д.**
всякі підшивки й додатки
поручає детайлічно
по фабричних цінах
відомий з дешевости христ. магазин
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
45 ЛЬВІВ РИНОК 45
329 **Догідні умови сплати.** 1—20

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 7. X. 1928 63

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Десятого дня угощувано учених і учителів, які мали денну платню меншу ніж 50 аспрів**) як також усунених суддів, котрим у ті дні своєї радости Падишах ласкаво вибачав провини їх по довгій покуті.

Три слідуючі дні пописувалися скоморохи й весельчаки. Кождого з них обдаровано щедро золотими й срібними монетами, які їм притискано на чолі або сипано на голову.

Чотирнайцятого дня всі достойники двора і війська удалися до старого сераю й винесли малого принца та занесли його на гіпподром, де напроти нього вийшли пішки везири й товаришили йому аж до престольної салі султана.

Пятнайцятого дня дав Сулейман бенкет для найвищих достойників. Праворуч його сидів Великий Везир Агмед-баша і везири Аяс і Касім, беґлербеґи й військові судді з Румілі й Анатолі, учитель старшого принца Хайреддін і син татарського хана, — а ліворуч колишній Великий Везир Пірі Могаммед, Сейнель-баша, Ферухшад-беґ, потомок князів роду „Білого Багана“, Мурад-беґ, син єгипетського султана Кансу Ґаврі й останній нащадок княжого роду Сулькадрів.

Шіснайцятий день присвячено приняттю учених. По правій руці султана сидів Муфті й військовий суддя Анатолії, Кадрі-беґ, а по лівій учитель принців і військовий суддя Румілії, Фенарісаде Мугіеддін. Муфті й учитель принців почали на бажання султана диспуту над мусулманським „Отченашом“ — першою сурою Корану. В диспуті взяв участь також Халіфе, оден з бувших учителів самого султана. Загнаний в кут бистроумністю одного з присутних, так собі це взяв до серця, що на місци дістав пораження. Його винесли зі салі й занесли до дому, де він ще того самого дня помер.

Сімнайцятий день присвячено тиші й приготуванням до обрізання.

Вісімнайцятого дня відбулося в Престольній Салі свято обрізання. На бажання матери одержав малий принц імя свого діда по батькови, що називався Селім. І хвалили всі розум Хассеке Хуррем, радісної матери принца. Везири й беґлерберги, аґи й улеми цілували руки султана, складаючи желання. Всіх обдаровано почесними одягами. Висші достойники одержали такі дари, що був задоволений навіть найбільше захланний з них — Агмед-баша. Сей день продовжено штучними огнями довго в ніч.

В три дні опісля закінчено свято обрізання Селіма перегонами в „Долині Солодких Від“.

Тревало се свято повні три тижні. Такого довгого і величного свята не бачила ще столиця султанів.

Як вертали з перегонів, Сулейман, шуткуючи запитав свого любимця, Ібраґіма-башу:

— „А що Ібраґіме, чи твоє весілля було більше величаве, чи свято обрізання мого сина Селіма?“

— „Такого весілля, як моє, не бачив іще світ, хоч як довго стоїть і — не бачитиме“, відповів Ібраґім.

**) 50 аспрів = 1 дукат.

(Дальше буде.)

ГОТОВІ **ФУТРА** ГУРТІВНО та всякого рода СКІРКИ по дуже низьких цінах поручає
Фірма ДАВИД ҐЕМС
ЛЬВІВ, ул. Краківська ч. 20. —:— Телефон: 43-74.
315 **і новоотворена філія** 4—5
ЛЬВІВ, ул. Леґіонів ч. 37. —:— Телефон: 59-96.

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

III. Протестантська вистава.

Євангелицька вистава преси — так вона себе називає — імпонуюча. Чим? Вона далеко не така богата як католицька, але вся пристосована до потреб пропаґанди, практична і тим має в собі щось з большевицької вистави. Зрештою вони свояки собі по духу: протестантизм се прародич большевизму. Лютер і Ленін се брати в бунті, брати по дусі. Без поширення і всякнення „протесту“ першого не булоб руїни другого в такім масштабі.

Так. Лютер і Ленін се брати.

Але се одна річ, а знаменито уряджена вистава протестантів друга річ. Лучше вміють вони робити пропаґанду, ніж навіть большевики. І значно лучше ніж католики.

Їх вистави не урядила ні держава, як большевицьку виставу, ні гоноровий комітет, як католицьку, тільки спілка з обмеженою порукою. Потому — кождий діл їх вистави дуже переглядовий. Далі — розумно дібрані аґітаційні гасла. Вкінці — вміло виказують, що вони практично зробили і роблять в области добродійности так, що коли напр. культурний азіят-поганин оглянє їх виставу, а не знає головної основи протестантизму: повалення Авторитету, то вийде з тої вистави з поважанням для протестантизму.

Коли я все тут зазначене оповів докладніше одному з ігуменів ЧСВВ., той сказав: „Діти світа сего все розумніші.“ І правду сказав.

Не маю місця, щоб докладніше описати виставу протестантів. Тому згадаю лиш головне.

Протестанти виказують 3.300 орґанів, з того 2.439 тижневиків. Для зовнішної місії (аґресивної) видають 63 орґанів у 1,220.000 прим., для внутрішної (кільше педагогічної і писаної спокійніше, для своїх) 206 орґанів у 2,130.000 прим. Їх „Gustav Adolf Verein“ видає 86 орґанів у 1,8/0.0 0 прим.

Яке се інтересне! Ті самі німецькі протестанти, котрі остро поборюють католицизм в імя націоналізму і в імя клича, що „чужий з Риму“ не повинен нічим на нас впливати, — зовсім не мають скрупулів у своїй „національній“ совісти, називати своє найвизначнійше товариство іменем чужого, шведського короля і то такого, котрий звязавшись з найбільшим ворогом Німеччини, Францією, відірвав від Німеччини дуже важні для неї землі, а решті так „поміг“, що щезло в ній около 66% населення й треба було їхати цілими добами від одної оселі до другої...

І такий „патрон“ добрий! А папа римський, котрий за весь час історії ні разу не знищив ніякої німецької землі, а коли на ній був, то хіба з благословенством, — після льоґіки німецьких протестантів „недобрий“ — як патрон.

Стоїш і дивуєшся. Але се зовсім не припадок: кождий рух опертий на бунті доходить до такої льоґіки. Чиж нема між нами таких, навіть інтеліґентних людей і то навіть Галичан, котрі щиро уважають Леніна спасителем України, хоч заки він зачав її спасати, мала наша нація — мимо перебутої війни! — поверх 40 міліонів голов, а коли Ленін замикав очи, зміліла до яких 26 міліонів до 30 і не мала навіть тілько своєї волі, що має маґістрат у Куликові...

Великий портрет Ґустава Адольфа, мальований рукою німецького артиста, дивиться на мене зі стіни і немов дивується, чого я „властиво“ дивуюся. Але як не дивуватися, коли мені виразно стоїть перед очима найцінніща памятка великого німецького народу, біблія Ульфіляса, котру шведські полки загарбали в розторощеній Німеччині а опісля літ тому 13 оглядав в Упсалі. Тай чи тільки се тоді забрали? Незлічимі скарби вивезли з горіючої Німеччини, руйнуючи її всю. Здовж Рену стоять досі руїни німецьких замків здобутих тоді Шведами. А тут портрет Ґустава Адольфа, як патрона. Чудове! Так зачинаю розуміти, що я неслушно досі дивувався, коли пр. наші сектярі голосять на канадійській прерії, що аж їх секта „здобуде українську державу“. Або коли б. галицький посол д-р Лука Мишуґа в Америці вчить народ, що поти не буде України, поки Рим не забере епископа Богачевського, бо він „польський вислінник“ і не дасть „народови“ права терна...

Опріч дива з патронатом Ґустава Адольфа є на тій виставі ще більші дива. Як відомо, протестантизм (се було з початку чисто політичне поняття меньшевизму, котрий протестував проти ухвали більшости на становім соймі в Шпаєрі 1529 р.) протестує проти духовенства як стану, проти Служби Божої, проти св.Тайн і відпустів, проти целібату і почитання святих та не признає заслуг тим, що роблять добрі діла. А тут на виставі скрізь підчеркують свої добрі діла, подають статистику їх і т. и. Як се пояснити?

Або як пояснити се, що вистава має назву „евангелицької“ і скрізь на ній портрети Лютра, хоч під тим іменем розуміються лише ті протестантські церкви, котрі власне не належать до лютеранських.

Та дивімся дальше на пресу протестантів: Журналів педагогічних і для родичів мають 30 (в 180.000 прим.), для молодїжи 232 (1,650.000), для робітників 23 (1,450.000), теольогічних і культурних 41 (90.000), для справ парохіяльної практики і християнської штуки 56 (185.000) і т. з. Freikirchliche Blätter 63 (84[illegible].000). Мова тут, розуміється, про німецьких протестантів.

Публікації Лютра виставлені окремо. Інтересна мапа Европи, котра показує, відки Мелянхтон (апольоґет і систематик єреси Лютра, його наступник у проводі й основник висшого шкільництва протестантів) одержував кореспонденції (пр. з Кракова на сході) й куди висилав публікації своїх праць (цікаво, що до Кракова ні).

Скрізь написані гасла, напр. „Religion ist Öffentlichkeitssache“, „Nicht unfruchtbare Kritik sondern positive Mitarbeit“. Видно вже і їм далася взнаки критикоманія, якою розбивали колись католицизм.

Слідують шкільні справи. На вступі того відділу багато видань їх суспільного педагога Дерпфельда і писань про нього. Тут поміщене і його гасло: „Перше завдання всякої шкільної орґанізації се забезпечення прав батьків (родичів)“. Слідує статистика т. зв. „народних університетів“ у Німеччині. Мають їх тепер: католики 2, соціялісти 3, протестанти 30, націоналісти 5. Три народні університети не відповіли на питання, які вони, а 9 відповіло, що „без напряму.“

Не треба забувати, що католики становлять около третину населення. Повисша статистика показує, що протестанти далеко більше уваги звертають на пропаґанду в масах, ніж католики.

Головна їх аґітаційна централя; Deutscher Evangelischer Volksbildungsauschuss знаходить

КРАВАТИ Іван Рідль Львів вул. Академічна 2.
267 28—50в

Вияснив просто і правдиво

Що було причиною самовбийства архикн. Рудольфа?

На днях оповіщено кореспонденцію німецького ґенерала Швайніца, котрий був довго в дипльоматичній службі Німеччини і знав докладно таємниці дворів свого часу. В листі до свого сина, з котрим удержував сердечну переписку і котрого ніколи не обріхував, пише ґен. Швайніц, що поголоски про те, немовби архикн. Рудольфа хтось убив, — неправдиві. Він сам себе вбив. Ґенерал так представляє причину самовбийства в листі з 7. лютого 1889:

„Самоубийство престолонаслідника Австрії Рудольфа се траґічна подія, котра повинна зробити глибоке і поучаюче враження на доростаючу молодіж Нещасний принц мав усе, що земля може дати: добрих побожних родичів, красу і силу тіла, великі здібности, ще виобразувані старанним вихованням. Як престолонаслідник величавої держави, в котрій висока культура і прекрасний клімат та рівнини управлені як огороди лучаться з дикими околицями в горах, ледви діткнених цивілізацією, міг знайти ріжноманітність і задоволення так у природі, як й у взаєминах з ріжними народами своєї держави. Міг мати лови на всяку звірину від заяця до медведя, на всяку птицю від бекаса й тетерева аж до орла, міг мати найлучші коні й займатися ловами на оленів від Відня аж до пралісів у буковинських і семигородських Карпатах. І такий молодець застрілився! Чому? Бо не мав міри в уживанню, бо нічого собі не відмовляв, бо забув на Провидіння Боже, котре так високо поставило його й висмакував усе, що низьке й погане. Християнську віру втратив, котра може ааблуканого знова привести на праву путь і поставити на ноги чоловіка, що впаде в розпуку. В природничих науках, котрими принц Рудольф горячо займався, не міг знайти заспокоєння. Пересичений уживанням, розійшовшись у душі з Богом і з собою самим, забув, що винен був своїм родичам, своїй державі, своїй жінці й дитині — і застрілився“.

Книжка та, видана накладнею Раймера Гоббіонґа в Берліні, має титул: „Briefwechsel des Botschafters General v. Schweinitz“.

ся в Берлині (Бейместр. 8). Головний орган — „Neue Saat“. На виставі видно всю їх агітаційну літературу. Далі вистава вечірних шкіл, народних бібліотек і спеціяльний відділ „плекання торжеств“ (свят), науки для провідників на всяких зборах, боротьба проти „шунду“ і т. п. — дійсно потрібні річи.

На приблизно 10.000 всіх німецьких бібліотек виказують протестанти 3.687 як свої з 803 міліонами томів! Одну взірцеву бібліотеку для громад виставили — 100 книжок у шафі за склом, на трьох полицях.

Всюди гасла, кличі! Куди не глянеш. І то добре дібрані, напр.: „Шири всяке добро, нехай ніякий духовий інтерес не буде чужий для тебе, бо все стоїть у якімсь звязку й коли не поборюватимеш зла на кождім полі, то воно осягне й твою любиму сферу. Отже не обмежуйся на самій побожности!“

Такий надпис знаходиться над відділом: „Народня музика і фільм.“ — Пригадався Толстой з його „непротивленієм злу.“ Якже високо стоять західні еретики в порівнанню зі східними! Кличуть до боротьби з тим, що уважають злим, а не до „спокійного“ вибалушування очей.

Знов різкі кличі про поборювання „шунду“ в письменстві і пресі. І статистичні дані про силу „шунду“ (котрі не легко зібрати). В 1925 р. було в 41 німецьких містах 249 продавців „шунду“...

Слідують викази авторів, яких видали — на кождій области письменства. Дальше автографи й листи їх поетів, письменників, діячів і т. д.

І знов дуже інтересні діли: „Buchberatung“, Соціяльні справи і церква, „Союз церковно-соціяльних груп жіноцтва“, вистава „Еванг. соціяльної школи“ в м. Шпандав (від 1912 р.), „Союз релігійних соціялістів“ у Мангаймі (від 1919), Еванг. робітничі організації, „Церковно-соціяльний Союз“ (від 1897) і його програма, зміти з евангелицько-соціяльних конґресів від 1890 до 1914 — великі печатані томи і т. д. Всіх їх союзів вичислено 32 з одним центром. Все те перетикане портретами; фраппантно виконаними ілюстраціями та обдуманими кличами. Напр. ілюстрація: Карнавал і смерть гуляють. Або клич: „Каламар се проповідниця нових часів!“

Дальше слідують організаційні інформації, пр. про зорганізування їх кореспонденцій для 500 органів, про переходи на католицизм і навпаки.

Цікавий осуд перевороту з 1918 в Німеччині.

Дальше дані про „Міжнародну Лігу для оборони протестантизму“ з осідком в Стокгольмі.

Дальше знов маса видань теольогічних, забавових (м. и. про танці), словом про все, що приносить з собою сучасне життя.

Дальше протестантські видання для молоді в цілім світі.

Дальше вистава протестантизму з поодиноких країв (цікаво, що православні видання з Польщі виставлені як протестантські).

Впадають в очи портрети Гуса, Лютра, Кальвіна і в їх товаристві образ св. Апостола Павла.

Дальше протестантські плякати з Америки, Англії, Франції (з них видно, що особливо у Франції їх агітація поставлена дуже добре)

Дальше виказали організації протестантських дітей (575.445 членів з сотками органів преси).

Дальше викази помочи, яку вони дають бездомним і подорожним. А скрізь гасла і кличі, гасла і кличі! Напр. тут: „Християнське життя для евангеликів се актуальність!“ і т. и.

Дальше відділи: протиалькогольний, бібліотечний (сучасних парохій), мапа протестантської торговлі книжками і дуже добре уложений відділ жіночий. (Два міліони зорганізованих жінок — т.з. Arbeit an der gebildeten weiblichen Jugend).

Інтересне зіставлення передхрихристіянських поглядів ріжних народів на жінку: в Ізраілі, в Греції, в Індії, в Китаю, в краях Ісляму, в старій Германії, напр.: „Жінка ніколи не буде здібна до свободи“ (Індія), або: „Навіть найчеснійша дочка не варт тілько, що син оказічілий“ (Китай) і т. д.

Все те хапає за очи передовсім своєю короткістю — кричить до жіноцтва: Бачиш, а християнство признає жінку рівною мужчині. Вмій се оцінити!

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше РОМАН ЗУБИК — ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає — новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 247 17—30

Багато думок і образів викликає протестантська вистава. В такім випадку, як відомо, найлучше старатися, зібрати їх в одну картину-думку. Якаж вона?

Палахкотить! Так — тут яскраво палахкотить дух бунту, як великий пожар. Не треба себе дурити тим, що від нього бють і струї тепла, при котрих можна загрітися: всі ті добродійні інституції, уряджені в ріжних сторонах світа, шпиталі й нічні азилі для бездомних, кухні для убогих і приюти для сиріт з прекрасними надписами, з великими гаслами і студіями... Бо все те лиш великий пожар, котрий зібрав у собі всі давніші прояви пожеж від маніхейців (3 ст.), аріян (4 ст.), вальдензів (12 ст.), гуситів (15 ст.) і т. д. І горить-палахкотить — у всіх частях світа. Вже чути, як тріщать вязання суспільностей.

А на тлі тої пожежі видно, як з обнятих нею країв утікають до Петрової Скелі найінтелігентніші уми. І пригадується коротка сповідь найславнішого тепер письменника Англії Честертона, п.з. „Чому я став католиком?“ Там він кричить про мапу, яку Апостольська Столиця рисує вже 2.000 літ — мапу блудних стежок народів, котрою перестерігає всіх... Цікава то сповідь!

На кінці ще одна характеристична річ: артизм вистави протестантів. Всі їх надписи, всі портрети, плякати і т. д. на тій виставі — в „модернім“, а в дійсности примітивнім стилю фіксифакселів, подібно як у большевиків, котрі підпирають усяких футуристів, кубістів і иньших „творців“ несповна розуму і кисти. Ті „твори“ не все легко відчитати, як не легко було відчитати слова: „Зважили тебе на вазі і переконалися, що ти легкий“ і т. д.

„Мане — Текель — Уфарзін“ — пишуть всі ті кубісти й футуристи й адресують до сучасного світа, несвідомо предсказуючи руїну його високої культури й поворот до примітивного варваризму. Футуристичні примітиви і муринські танці — все те говорить одно і те саме: „Порох єси і в порох обернешся.“

ВСЕЧЕСНІЙШІ ОТЦІ
можуть самі скласти собі
РАДІО-АПАРАТИ
купуючи частини і поучення
у фірми
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, Леґіонів 1 і 3.
212 б Полекші в сплатах. 21—30

Ювилей Оствальда

Сего місяця минуло 75 років життя славнозвісного німецького вченого Вільгельма Оствальда. Він уродився 1853 р. в Ризі, столиці теперішньої Латвії як син бідного боднаря. Вчився в рижській ґімназії та Дорпат. університеті. Від 1881 р. був професором хемії в рижській політехніці, а від 1887 р. університету в Липську. Праці Оствальда мали велике значіння для розвитку фізики й хемії в останніх десятиліттях і здобули собі велику популярність. За свою наукову діяльність Оствальд одержав премію Нобля. Крім чисто наукових праць писав він і науково-популярні. Особливо відома його книжка для молодіжи: „Молодість великих людей“. В 1908 р. Оствальд покинувши професуру, щоб мати більше часу, віддався виключно науковій роботі. Мимо поважного віку, продовжує пильно працювати до нині. Останні його праці торкаються „науки про фарби“ й мабуть матимуть велике значіння для для малярства. Хоч великий учений, О. однак не має послідовного й виробленого світогляду; ті його писання, де він обговорює загальні метафізичні проблеми, не мають значної вартости. Але фахові його праці з хемії та фізики становлять великий здобуток сучасної науки.

Робітництво і Церква в СССР.

В головнім урядовім органі „советів“, в „Известіях“, помістив комуніст Іванов статтю, з котрої видно, що большевики мають у себе оден фронт, на якім їм щораз більше рветься. Се фронт релігійний. Ось що написано в „Известіях“:

Коли приїдете в Протопопово в празник, побачите чистеньку церкву, прикрашену кличами і плякатами. Але думайте, що церкву перемінено в Кл(юб — на тій підставі, що 90 процент населення тої волости се з давних давен фабричне робітництво. Не думайте так, бо се булоб ошибкою. Ще більшу помилку зробилиб ви, якби взяли члена „рабпроса“, котрого зустрінете коло церкви, за управителя комуністичного клюбу, поміщеного в церкві. Детам! Церква остала церквою, а член „рабпроса“ (робітничої освіти) Буров оповість вам, що він від 1927 р. церковним дяком, а від 1928 ще й членом професійного союза.

А на церкві побачите виписані гасла, які конкурують з рідкими комуністичними плякатами, розліпленими в селі, пр.

„Релігія се підпора моральности, семї й господарського добробуту народа“.

Кождому відразу стає ясно, що коли так, то комунізм се підпора неморальности й господарського розвалу.

А при церкві є совєт, робітнича рада парохії. Там як вступите, то довідаєтеся цікавої річи, а саме що на 400 робітничих родин у тій місцевости не платять на церкву добровільного збору тільки всего на всего 2 (дві) родини, хоч у 140 родинах є члени кок. партії. котрі входять у сельські і продукційні ячейки тамошної фабрики. Про тих 140 родин довідаєтеся в волостнім партійнім комітеті. Там оповідять вам, що пр. фабричний токар Силин єсть членом церковного совета, а його син, фабричний слюсар — член бюра волостного комітету ВЛКСМ. Показується, що і в повіті все те уважають, що так і повинно бути. І не треба вам їздити в другу, Парфентієвську волость, щоб довідатись, що там навіть секретар комуністичної партії платить церковні побори, а його мати належить до церковної ради.

І ще довідаєтеся в Протопоповській волости, що там перевело робітництво два „добровільні“ оподаткування, тільки з тою ріжницею, що одно „добровільне“ самооподаткування, советське, відбулося по наказу влади, а друге, на церкву, було дійсно добровільне — по три рублі (то єсть по півтора доляра) від господарства. За перший збір волость викопала й направила „колодцы“, а за другий направила церкву. І направлену церкву і „колодец“ відкрив священик урочистою промовою, з водосвятієм.

Але того ще не досить. У Протопоповській волости є шість церковних „советів“. І половину їх членів становлять кваліфіковані фабричні робітники. А всім тим руководять люде, настроєні ворожо до большевизму.

Дальше з жалем пише безбожний комуніст, що одиноким успіхом протирелігійної пропаґанди большевиків єсть хіба те, що діти в дні посту приносять з собою до школи молоко (значить, не дають молока безбожним комісарам, але самі випивають).

Зовсім подібні жалі містить і другий великий комуністичний дневник „Правда“. В нім якийсь Грегорович обурюється що на Кубані, в Краснодарі, клюб імени Крапоткина стоїть пусткою, брудний і непривітний. Робітники заглядають до нього рідко тай то тільки тоді, коли показують кіно. А коло того клюбу стоїть церква, до котрої ходять далеко радше ніж до клюбу. В більші свята в клюбі нема часом таки нікого, а церква переповнена „до отказа“, — що вже влізти до неї неможливо.

І того ще не досить, обурюється далі комуністична преса: в самім центрі Дубинки робітники очевидно своїм коштом кінчать будувати церкву, котру зачато будувати ще за царських часів!

НАЙБІЛЬШИМ СКЛАДОМ
СУКНА, ПОЛОТНА, ШОВКУ і ФУТЕР
в ЗОЛОЧЕВІ
є фірма
ЛЕВ ОППЕР
Найліпший товар за правдиво дешеву ціну.
308 6—8

Анґлійський погляд

на тягар уряду премієра і на те, що його влекшує.

На з'їзді консерватистів англійський премієр міністрів Станлей Болдвин виголосив промову такого змісту:

Найбільш самотна праця в світі — се праця премієра. Він обтяжений знанням багатьох фактів, укритих перед иньшими. Він мусить розглядатися як найдальше, мов капітан корабля, що визначує напрям. Ніяка „актуальна критика“ не в силі передвидіти, чи його праця буде в наслідках добра, чи недобра. Одинокий суддя його праці се час — і то не скорий.

Длятого перша передумова того уряду се терпеливість у зношенню критики. Так говорив про сей уряд Віліям Піт, котрий на тім становищі зібрав довший досвід, ніж який небудь иньший Анґлієць за останного півтора століття. І се правда, що сказав Піт. Нераз те, що у праці премієра уважають сегодня дурним, за кілька літ показується розумним.

До обовязків премієра належить бачити не тільки трудности в своїй державі, але й усякі дурощі в кождій закутині світа. Лондон, се немов центр величезної сітки павука, котра покрила весь світ. І від Камчатки аж до Патаґонії ніхто ніколи не виголосить такої промови, котра не вправилаб десь у якийсь рух тої сітки, що згодом може викликати в наслідках боротьби і пролив крови — десять тисяч миль дальше. Той невидимий для загалу тягар мусять на собі без уговку двигати всі уряди, відповідальні за долю своєї землі.

Нема ніякого віддиху від того тягару. Але єсть улекшення в нім — в моїм випадку в тім, що знаходжу зрозуміння і прихильність у моїй родинній околиці. А у мене особисто нема днини, в котрій я сидячи чи то в парляменті, чи в будинку уряду, не мавби формальної візії своїх родинних околиць і катерди в Ворчестері. І мило мені, пригадувати собі, що всі вони є, стоять постійно, спокійні і певні. І кріпить мене та свідомість, що колись прийде час, коли я сповнивши важкий обовязок несення тягару премієра, — поверну в рідні околиці і знайду там ту саму приязнь і прихильність родин, серед котрих і я вродився — все одно як світ оцінювати буде мою діяльність...

З тої інтересної промови видно, яке велике значіння має для публичного діяча щире і прихильне відношення до його особи бодай в деяких околицях. і кругах населення. „Битий“ вічною критикою діяч не маючи нізвідки підпори, просто не в силі працювати.

ГУРТОВО. ДЕТАЙЛ.
НОВООТВОРЕНИЙ — МАГАЗИН — ФУТЕР
Абрагам ФЛЯСТЕР
Львів, пл. Краківська 6.
поручає готові футра та ріжнородні скірки по конкуренційних цінах. — Для П. Т. Урядників на догідні сплати. 292 8—10

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ірляндія дбає про публичну моральність. Ірляндський уряд утворив цензурний відділ для Ірляндії. Що 5 літ міняються особи, що входять в склад уряду. Нова цензурна установа забороняє всі публікації так книжок як і часописів, котрі поширюють ріжного роду неомальтузіянські середники й примінення тайних способів проти венеричних недуг. Рівнож забороняється звідомлення про процеси розводові й всі неморальні часописи. Неморальним зветься „все, що є обчислене на побудження сексуальної похоти або заохочуюче до сексуальної неморальности“. Кожне товариство має право предложити урядові заборону цеї чи иншої книжки.

Місце перед „стіною плачу“ має бути мобільшене. Провідники жидівських ортодоксів в Єрусалимі започаткували акцію, якої вислідом має бути поширення місця перед т. зв. „стіною плачу“, щоби в цей спосіб усунути натовп в часі свят, котрий часто загрожує життю людей.

50-ліття праці Білих Отців в Африці. В цьому році обходять Білі Отці 50-ліття своєї праці в Африці. В 1878 р. поручено їм займитися ширенням християнської вири в околицях „Великих озер“.

Як у середновіччу (КАП). „Corriere d' Italia“ завважує, що дотепер є ще такі краї, де катол. духовенство, як у середновіччу. приневолене ручно копіювати часослов і богослужебні книжки. Таким краєм є м. і. Єгипет, де катол. коптійське духовенство від літ приневолене до сеї роботи, бо не в силі спромогтися на друк. Теперішний коптійський катол. епископ Хузам, бажаючи видрукувати часослов у коптійській мові, числить на допомогу зовні.

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **Футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 23—30

Як повстав комунізм у Чехословаччині?

Соц. орган „Глас Ліду“ оповістив отсю „Історію повстання і розвитку ком. партії в Чехословаччині“:

В р. 1920 привезли з Москви брилянти й продали їх у Празі за $1^1/_2$ міл. кор. Се дало початок комун. партії. В 1921 Беля Кун прислав чеським комуністам знов $1^1/_2$ міл. кор. В 1922 прислала Москва 5 міл. кор. Від 1923 присилала постійно по 7 міл. кор., що року аж до 1927 р., коли зменьшила субвенцію на 1 міл. 750.000. Опріч вичислених тут сум були ще иньші, таємні посилки на 53 міл. корон...

257 На догідних услівях 16—20
по цінах точно готівкових продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

Листи до Редакції

I.

В 71. ч. „Нової Зорі“, в перекладі дописі до „Дзвону“, було напечатано, що в Грабівци провадять захоронку СС. Василіянки. В дійсности працюють там Сестри Служебниці Пр. Діви Марії. При тій нагоді замічу, що ті самі Сестри працюють також у Делятині, а не СС. Василіянки, як було напечатано в одній дописі перед двома місяцями. — Станиславів, 1. X. 1928. — З високим поважанням **о. д-р А. Б.**

II.

Хвальна Редакціє „Нової Зорі“. Прошу ласкаво помістити з повним моїм підписом протест, який я вислав дня 1. X. 1928. до Редакції „Діла“ у Львові.

П. Т. Редакція „Діла“! У виду сего, що в послідних часах на сторінках Вашого часопису „Діло“ появляються статті невідповідні, не на часі і ворожі нашій гр. кат. Церкві як: „Православія чч. 202, 203; як „Найбільша небезпека“ ч. 217 і и., котрі то статті наносять і спричиняють безпідставну кривду під кождим оглядом цілій католицькій Церкві, а в особенности нашій гр. кат. Церкві, Її Ерархії, Духовенству і нашому віруючому українському народови — я низше підписаний, котрий від давних літ був сталим предплатником „Діла“ — з повисших причин перестаю бути з днем 1. жовтня 1928 р. разна всегда предплатником „Діла“, бо повисші статті ворожі нашій гр. кат. Церкві, поміщені на сторінках „Діла“, бють просто в лице віруючого, практикуючого католицького християнина взагалі, а щож доперва правдиво практикуючого, віруючого католицького священика. — Королівка, 30. вересня 1928. — **о. Віктор Е. Райд**, гр. кат. парох.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ВЕЛИКІ ЗМІНИ. АНҐЛІЯ І ФРАНЦІЯ, як доносять з Риму, предложили Італії союз під такими корисними умовами: 1. Весь Балкан буде зєдинений під контролею трьох держав. 2. Італія одержить ріжні привілеї на Далекім Сході і протекторат над Сирією. 3. В Абісинії й полудневій Арабії буде поширена сфера її впливів. Зато Італія має зречися всіх претенсій до Франції та зазіхань на її кольонії. Франція не буде творити баз для воєнних літаків коло границь Італії.

Союз Анґлії з Францією, до котрого через попередні умови з Францією входять також Польща, Румунія, Чехословаччина й Югославія, може змінити політичний уклад в цілім світі.

З другої знов сторони повідомляють, що Італія не прийме предложених їй корисних умов, бо може осягнути ще більше корисні від Америки, котра має заходитися над сотворенням протианґлійського союза: до нього малиб належати: Америка, Італія, Німеччина, Росія, Угорщина, Туреччина, Персія й и.

ЛАТВІЯ І ПОЛЬЩА досі не дійшли до порозуміння в справі зелізничої конвенції. Перешкод багато, м. и. домагання Польщі відшкодування за землю, забрану Полякам у Латвії. До р. 1925 Латвія мала охоту вступити до балтійського союза, як союзниця Польщі. Від тоді зачала хилитися до Росії. Тепер можна вносити, що можлива знов зміна, бо в Ригу прислала Анґлія посла Аддісона, одного з найострішних противників большевизму.

З ЯПОНІЇ прибув до Вашінґтону спеціяльний, надзвичайний посол, граф Утшіда. Преса доносить, що ціль його приїзду, упорядкувати справи в Манджурії. Невиключена річ, що при тій нагоді будуть порушені й инші ще важніші справи.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Початки масонства на Україні

Польська преса принесла на днях ряд статтей про масонство і його впливи в Польщі. З того приводу містимо отсю надіслану статтю, богату інтересними фактами про масонство на українських землях. — Ред.

Масонство се одно з найменш досліджених, найменш виразних і разом найдивніших явищ минулого й сучасного життя. „Ліберальні“ дослідники історії масонства змальовують його з великою симпатією й намагаються виказати вельми корисні ніби-то впливи масонства на розвій культури та „поступових“ ідей. Зокрема, яко велику заслугу масонів, підчеркують „ліберальні“ дослідники боротьбу масонів за відокремлення культури та школи від Церкви, за усунення впливів духовенства на виховання молоді і т. ин. Про сучасне масонство „ліберальні“ письменники згадують дуже рідко й стараються переконати, начебто тепер масонство вже не грає сливе ніякої ролі. Натомісць консервативні письменники часто запевняють, що і в минулім і в сучаснім життю масони мали й мають як найширші впливи. Дехто гадає, що масони становлять могутну, таємну політичну орґанізацію під кермою переважно жидівських провідників, звязану нині з большевицьким урядом і 3-им інтернаціоналом. Сей погляд особливо поширений серед російських консерватистів.

Підходячи цілком спокійно й безсторонно до питання про масонство, мусимо признати, що масони безперечно відогравали й нині відограють значну ролю в громадськім життю. Виразний протицерковний і особливо протикатолицький характер масонства признають навіть прихильні йому дослідники (вони ставлять се в заслугу масонам). (Варто пригадати недавно висказані Св. Отцем Пієм XI. слова про відношення масонів до переслідування католиків у Мексиці!) Ті дослідники яскраво виявляють найстисліший звязок масонства з революційним рухом.

На Україні в деякі періоди масони відогравали теж, здається, дуже значну ролю. Масоном був, принаймні, в молодих літах останній у XVIII в. Гетьман Кирило Розумовський, поставлений на гетьманській престолі російською царицею Лизаветою й недостойний своїх попередників — Гетьманів Івана Мазепи, Івана Скоропадського та Данила Апостола. До масонської льожи належав також авт р „Енеїди“ й „Наталки-Полтавки“ — Ів. Котляревський. Особливо помітний вплив здобули масони на Україні в першій четвертині XIX в. коли вони вели політичну, революційну працю. В останньому часі ми знову зустрічаємо сліди масонських впливів в україн. політичнім життю. До масонської льожи напевно належав Симон Петлюра. З масонами звязані, здається, й деякі инші „УНР-івські“ діячі.*)

Історія масонства на Україні досліджена дуже мало. Деякі важливі відомости подають іст рики масонства в російській державі — Пипін, Семевський, Кульман, Гершензон та ин. Для історії масонства в Галичині та на Правобер. Україні мають значіння праці Заленського та ин. польських дослідників. Спеціяльно масонству в Київщині й на Полтавщині присвячені статті Ломиковського (Кіев. Стар., 1897—98), Затворницької (Русск. Архивъ, 1906, III), Соколовської (тамже) та ин.

Спробу короткого загального нарису історії масонства на Україні зробив С. Єфремов у ст. „Масони на Україні“ („Наше минуле“, 1918, III). Але спроба ся вийшла дуже неповна. Першою масонською льожею на Україні Єфремов уважав київську під іменем „Безсмертіє“, засновану в 1784 р. Але вже перед 1784 р. в Галичині й на Правобер. Україні істнував цілий ряд льож (у Львові — кілька, Заліщиках, Самборі, Дубні, Вишневці, Немирові, Камянці та ин.). Найстарша з них (вишневецька) заложена була в 1742 р. Таким чином, цілий період історії масонства на Україні (1742—1784 рр.) зовсім залишився без уваги С. Єфремова.

Деякі цікаві відомости з зовнішної історії масонства на Україні дають нариси Ст. Малаховського-Лемніцького: „Wolnomularstwo polskie za Augusta III“ і „Wolnomularstwo polskie za Stanisława-Augusta“ (надрук. в журн. „Wiedza i Życie“ за 1927 р.). Стаття ся писана з очевидною симпатією до масонства й торкається майже виключно зовнішної історії масонерії. В статті знаходимо деякі місця, що свідчать про слабе знання чи про цілковиту неуважність автора до україн. історії. Нпр., згадуючи про участь нізнішого Гетьмана Кирила Розумовського — підчас його перебування в Варшаві — в „Льожі Трьох Братів“, автор називає його „пізнішим російським фельдмаршалом“ тай годі... Нема чого й казати, що оповідаючи про ті льожі, що істнували на україн. території — він цілковто іґнорує сей момент. Поза тим його праці всеж таки цікаві вміщеними в них фактичними даними.

Ст. Малаховский Лемніцкий гадає, що перші льожі (філії Дрезденської льожи) в Польщі заложені були у Варшаві 1738 р. Хутко потому повстала масонська льожа й на Волині — в Вишнівці (в 1742 р.), створена І. К. Мнишком. Ся Вишневецька льожа мала великий вплив на дальший розвій масонства в Польщі й на Україні: з неї вийшли деякі видатні масонські діячі, як нпр. А. Мокроковський, К. Яблоновський та ин. В 1751 р. заснував француз Фр. Льонґшамп „Льожу трьох богинь“ у Львові, що істнувала недовго. Потім повстали у Львові закладена варшавськими масонами „Льожа трох білих орлів“ (з 1769 р.), далі утворені — французькими масонами „Досконала рівність“ і німецькими масонами: „Zu den drei weissen Rosen“ (з 1778 р.), „Йосиф під цісарським орлом“ (з 1779 р.), „Zu den drei Chelmen“ (з 1782 р.) та ин. Віденські німецькі масони в 1770-их рр. заснували льожи також у Заліщиках та Самборі, а варшавські в 1770-их та 1780-их рр. в кількох містах Правобер. України., м. и. в Київі (льожа „Безсмертіє“). В 1785 р. леґальну діяльність масонів у Галичині зліквідовано розпорядженням цісаря Йосифа II. про зачинення масонських льож. Хутко потому заникали льожи й на Правобер. Україні. Але дещо пізніш вже на поч. XIX в. масони відновили й широко розвинули свою діяльність.

Слід зазначити, що вже в перший період істнування масонства в Польщі й на Україні масони енерґійно працювали над відірванням шкіл від Церкви, над створенням цілковито світської школи, на яку не малоб жадного впливу духовенство. Вони старанно підкопували в народі пошану до релігії, Церкви й духовенства, проповідуючи невиконування „зайвих“ релігійних практик, постів і т. ин.

Щоб виявити розміри та наслідки сих впливів і взагалі щоб освітлити ролю масонів у громадськім і культурнім життю України, як у сім першім, так і в пізніших періодах, потрібні спеціяльні українські досліди, наукові й безсторонні, вільні й від ліберальної ідеалізації масонства й від усякої апріорности.

*) Одна з версій про паризьку подію з травня 1926 р. добачує в ній також руку масонів... (Порів. Доценко, Літ. україн.револ., т. II, кн. 5, ст. 392—393). — Розуміється, той „літопис“ не єсть ніяка історія, але деякі факти, в тій книжці наведені, можна уважати правдивими.

Бібліоґрафія

НОВІ УКРАЇНСЬКІ СПОМИНИ

В останніх часах появилося в ріжних українських періодичних виданнях, краєвих і заграничних, кілька нових більших і менших українських споминів старших і молодших авторів. До найцікавійших і найцінніших із них належать спомини двох відомих українських діячів: Володимира Леонтовича і ґр. Михайла Гишкевича.

Спомини В. Леонтовича появилися в парижськім „Тризубі“ (1928, чч. 22—24, 26—30, 32). Вони складаються досі з трьох окремих уривків: 1. з споминів про відомого українського богача й мецената В. Ф. Симиренка; 2. з споминів про роки 1890—1917 і 3. з споминів про М. Коцюбинського. В споминах про Симиренка автор оповідає про те, як Симиренко, якого батько був селянином-кріпаком, доробився величезного майна та як уживав його на піддержку української культури. В споминах про рр. 1890—1917 говорить про ріжні українські гуртки, що істнували тоді в Київі і в инших місцевостях на Україні і в Росії, про їх працю, про українство тих часів взагалі. Зокрема — про особу й ролю М. Грушевського. Вкінці в споминах про Коцюбинського йде мова про знайомство автора зі згаданим письменником.

Спомини ґр. М. Тишкевича друкуються в львівськім „Літ.-Наук. Вістнику“ (1928, кн. III., V., VII.—IX.). В надрукованих досі XIV. розділах автор оповідає про свою родину, про своє виховання, про життя своє і польської аристократії на Україні в 2-ій пол. XIX. ст., про українство і відносини до України, про побут у Київі і Варшаві про ріжні свої знайомства (Антонович, Яблоновський, Віткевич, Прус, Сенкевич), про побут у Галичині. Спомини ще не закінчені.

ARCHIWA DIECEZJI PRZEMYSKIEJ OB. ŁAĆ. Napisał X. Dr. Jan Kwolek, archiwarjusz diec. W dodatku: **Statut i Regulamin Archiwum Diecezalnego.** Przemyśl. Nakładem Archiwum Diecezjalnego przy Kurji Biskupiej ob. łać. 1927. Ст. 68. В. 8".

Се короткий перегляд архівів Перемиської лат. дієцезії. Передовсім архіву консисторського — його історії й сучасного стану. Відтак капітульного. Вкінці монастирських та парохіяльних.

Найстарший акт у консисторськім архіві се оригінальний перґаменовий привилей Марії, королевої Угорщини, Галичини і т. д. з 3. квітня 1384 р., що торкається випосаження перемиського лат. епископства. Найстарший акт архіву капітульного се оригінальна перґаменова грамота Казимира Вел., датована в Сяноку 25 січня 1352 р., в справі фундації села Рівне. В архіві сім зберігаються також акти руські, нпр. купча з 1359 р. Найстарші акти парохіяльних архівів се перґаменові грамоти з поч. XV ст. в одній і метрики з кін. XVI ст. в кількох місцевостях. Метрики з XVII—XVIII вв. зберіглися в около 200 лат. парохіях. В додатку подані Статут Дієцезального Архіву та Реґулямін його Наукової Робітні.

Книжка написана проглядно і видана старанно. Вона віддасть велику прислугу всім, що забажають користати з описаних у ній архівів, зокрема досліджувати історію лат. церкви в Перемиській Землі. Колиж ми діждемося подібного перегляду наших гр.-кат. церковних архівів? — Кр—й.

ФУТРА дамські, мужеські та скірки поручає найдешевше **ГОРОВІЦ С-ка** Львів, ул. Краківська 4.
293 Телефон 54—12. 7-10

АБІСИНІЯ. Бюро Вольфа доносить з Адіс-Абеди, що цариця Абісинії (офіціяльно: Етіопії) надала престолонаслідникови, князеви Таффарі, королівське достоїнство. Коронація відбудеться 7. с. м.

НІМЕЧЧИНА під впливом суперництва Америки з Анґлією і Францією готова скоро не тільки відзискати своє давне значіння, але й стати ще могутнішою ніж була. Річ в тім, що анґлійська преса по невдачних переговорах з Італією вже заявляє, що договір Анґлії з Францією „бувби“ важний тільки тоді, якби Америка на нього згодилася, а що Америка не згодилася, отже мусить наступити ревізія умов. Анґлія поза плечима Франції вже говорить з Америкою й порозуміваєтьcя з Німцями. Франція робить те саме, Америка те саме — і всі стараються притягнути Німеччину. Наслідки того звороту ясні для всіх. В особливо тяжкім положенню знаходиться тепер Польща, що й підчеркує польська преса.

ШІСТЬ ДЕРЖАВ, а саме Анґлія, Франція, Італія, Японія, Бельґія й Німеччина видали офіціяльний комунікат про початок переговорів у справі евакуації німецького Заренья, управильнення проблєму воєнних відшкодовань і вибору „комісії замирення“.

„РОДОГАН“ ЛЬВІВ РИНОК 43 ПОРУЧАЄ НА СПЛАТИ до 10 місяців ОБУВ СУКНО ОДІЖ
307 6—10

Від Рідної Школи

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

СПІШИ ПІД ПРАПОР „РІДНОЇ ШКОЛИ“!

Бо рідна школа — се основа життя й розвитку народу та мостить шлях до щастя й самостійности. Річ ясна, що в чиїх руках школа — в того руках і майбутність народа.

За Австрії мали ми 3662 українських народніх шкіл. З того, по даним урядової польської статистики остало в 1927/8 році ледве 774 т. зв. українських шкіл, а решту біля 3.000 українських державних шкіл перемінено на польські і т. зв. утраквістичні (двомовні) — на діяч таксамо польські. Українське учительство частинно усунено з посад, частинно попереношувано в польські области. Українських учит. кандидатів не приймається до служби. Такий стан не сміє довше тревати. Тому „Рідна Школа“ веде боротьбу за відискання страчених українських державних шкіл, за створення всіх типів українських шкіл відповідно до числа і потреб української нації та за українське учительство.

„Рідна Школа“ удержує громадським коштом 45 народніх шкіл, 10 ґімназій, 5 учит. семінарій, 23 захоронки й діточі садки, 8 фахових шкіл, 4 постійні реміснячі курси, 7 бурс; уладжує ріжнородні курси фахові й освітні для неграмотних і українознавства. Понад 10.000 дітей, з того понад 9.000 самих селянських і робітничих дітей. Отже „Рідна Школа“ служить майже виключно селянам і робітникам. — В „Рідній Школі“ є занятих 550 учителів. Крім того „Рідна Школа“ видає шкільні книжки з области українознавства як: підручники й оповідання з історії й географії України та літературні твори, — ріжні повісти й видавництва для дітей і старших і т. п.

З тих всіх причин „Рідна Школа“ потребує постійної, правильної помочи від кожного Українця й Українки. Як се перевести, подамо на другий раз. — *Головна Управа „Рідної Школи“, Львів, Ринок ч. 10.*

НОВИНКИ

Торговля землею в СССР. Совітські закони строго забороняють купно-продаж землі, а комуністи на своїх зїздах домагаються щоб всякі спроби „підкопування націоналізації землі“ карати як тяжкі карні проступки. А всеж таки, як доносить московська „Правда“ в Брянській губернії через 5 літ відбувалася торговля землею. Робили це так: продавали будинки, при тім продавець зрікався землі, на котрій стоять будинки. Так російське селянство шанує большевицькі закони і як може „обходить“ їх...

Нова залізнодорожна міжнародня тарифа на перевіз осіб і товарів, оперта на міжнародній конвенції війшла в життя з днем 1-го жовтня ц. р.

Новий німецький цепелін відбув свій пробний лет перед відлетом до Америки. Є це перший, по війні збудований, воздушний велит, котрий є й остане власністю Німеччини. Цепелін вистартував над Боденським озером вівторок рано, уносився над Німеччиною в протягу дня, в ночи був над південними берегами Анґлії і північним морем, над Голяндією почесним летом кружив якийсь час над замком в Доорн, де пробуває б. цісар Вільгельм і повернув до Берліна витаний з одушевленням мешканцями столиці.

Ґіґантофон для заглушення опозиції завели на днях у пруськім соймі. Цей апарат реве так сильно, що може заглушити найголосніший рев найбільше крикливих послів.

Професор бактеріольоґії варшавського університету, Шимановскі, наказав зняти хрест, котрий висів в авлі медичного факультету. „Ґазета Варшавська“ слушно домагається димісії того професора, котрий тепер є деканом медичного виділу.

В справі меліорації ґрунтів відбудуться сеї осени з'їзди представників самоурядування, скликувані урядом.

ПОДЯКА.

Вп. Панови Ортопедистови Й. Рапапортови, спеціялістови для пропуклин, у Львові, вул. Красіцьких ч. 8. — складаю тою дорогою горячу подяку за уміле і успішне стримання моєї тяжкої, небезпечної для життя, застарілої пропуклини, через заложення з успіхом спеціяльного бандажу Вашої методи, так, що я віджив, чуюся цілком здоров, безпечний в ході і в виконуванні судейських службових обовязків.

Др. Маврикій Моргенрот,
судля Суду Апеляційного.
323 2—4

Найбогатшою академією в світі стала академія мадярська в Будапешті, котрій граф Відязо записав 40.000 морґів землі, кілька палат у Будапешті і збірки творів штуки (останні вартости 4 міл. зл.). Справу заспокоєння своїх далеких кревних поручив катол. епископови, котрий дав їм десятину того майна. Все иньше майно одержала академія під умовою, що воно буде уживане на цілі угорські і християнські.

Секта Маріявітів. Перед війною було в Конґресівці коло 400.000 маріявітських сектантів з 32 духовниками. Через 18 літ їх число зменшилося в десятеро і є тепер коло 40 тисяч. З того в воєв. Лодзькім 18.500, варшавськім 8.000, любельськім 6.700 і в ин. Духовних має секта 50, з того 7 епископів. Парохій 39, філій 22.

Чудні навички письменників. Відомий Ібсен, неприступний, зимний Ібсен, підчас свойого творення мусів біля себе мати дитячі забавки: пси, коти, медведі й т. д. Зновуж дещо менший драматурґ Кребіллон окружався... ропухами, уявляючи собі, що це його вороги...!

Не платять податків! Московська „Правда“ з 26. м. м. доносить з Харкова, що на Україні слабо впливає сільсько-господарський податок. І так в Дніпропетровськім вплачено всего 2 проц. річної суми, а в Конотопськім окрузі всего тільки 1 проц. Всі чекають, що будуть якісь податкові пільги з огляду на неврожай. Але раднарком УСРР не дає ніяких пільг і напирає на повне стягнення податку.

Каварня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ“
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 317 7—15

Лічити пияниць буде Польща державним коштом. В тій цілі уряд закупив палату в маєтку Сьвяцк в білостоцькім повіті за пів міліона зл. й урядить там лічницю для налогових пияниць.

Лічення глухоти. Анґлійському лікареви Рі фіддови вдалося винайти спосіб оперативного лічення глухоти. Ріcфільд був давнійше очним лікарем і мав щастя при помочі операції богатьом людям цілком осліплим привернути зір. Ідея Ріcфілда полягає в тім, що він створює штучний доступ для звукових филь оглухлому ухови через відповідно оперований отвір. Перші операції перевів на Індійцях і то з надзвичайним успіхом навіть у випадках цілковитої старечої глухоти. Своє відкриття думає Ріcфілд поширити в Анґлії.

31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідження обезпечення $^1/_3$ части будинків з ПЗВО. Хто ще не обезпечений в „Дністрі“, нехай не тратить ні хвилини, а піде до аґента „Дністра“, зажадає картки виповідження, виповнить її і вишле поручено до приналежного Воєвідського Інспекторату П.З.В.О. Виповіджену $^1/_3$ часть будинків, нехай обезпечить негайно в Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

ОПОВІСТКА.

Вже друкується і з кінцем падолиста ц. р. вийде: **Історія визвольних змагань галицьких Українців з часу світової війни, 1914—1918,** з ілюстраціями, на підставі споминів і документів, написана **Д-ром Костем Левицьким.** Перша часть. Передплату в квоті: 10 зол. належить пересилати до Центробанку у Львові, Ринок ч. 10, I. п.

ОГОЛОШЕННЯ

В. П. фірма М. ФРАЙЛИХ,
заведення для виробу спеціяльних бандажів,
Львів, Городецька 35.
Оцею дорогою висказую Шановній фірмі свою найщирішу подяку за артистичне виконання поясу на пропуклину, який мені дуже скоро поміг, а тим самим причинився до скорого вилічення моєї тяжкої недуги. Цей пояс перевищив всі мої сподівання. Ношу його без трудности і недомагань так, що лікарська операція стала непотрібною.
З високим поважанням
М. Боднар,
довголітний посадник, член Ради щк., б. держ. комісар, вл. дібр і промисловець в Надвірній.

КУШНІРСЬКА РОБІТНЯ
Якова НАХТВЕХТЕРА
ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА ч. 16
332 ПРИЙМАЄ ВСЯКІ РОБОТИ, 1-5
ВХОДЯЧІ В ОБСЯГ КУШНІРСТВА.

„ОЛЬКА“, 245 25—30

Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.
Продає найтревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львв, — Ринок 35
(біля „Нар. Торговлі“).

ЧАЙ
КАВУ
і ВИНА
в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 300 7—15
ЕДМУНД РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.
Цінники на жадання безплатно.

НАЧАЛЬНА УПРАВА СС. Пресвятої Родини в Гошові подає до відома, що особи, котрі провадять сирітський захист у Сколім, не належать до звязи Згромадження СС. Пресвятої Родини, є особами світськими і не мають права носити законного одягу. — **Начальна Управа Згромадження СС. Пр. Родини в Гошові.** 330 1 3

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіян місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 266 1-2

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч. р. по 30 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. ібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескont. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 14—50

Робітня годинникарсько-ювлерська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, вул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під ґарантією. 298 6-10

Інжинір-архітект **ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ**
уповажнений будівничий
Львів. вул. Содова ч. 3. II. пов. (бічна вул. Потоцького)
виготовляє проєкти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. — Бере в підприємство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проєктів у Воєвідств. — Поради безплатно. 321 3—8

ДЕНТИСТ
асист. клініки стоматольоґічної У. Я. К
Д-р мед. Янковський Мечислав
Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.
Дентистичну техніку веду особисто.
ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.
277 12—15

Фабрика **ПИЛЬНИКІВ** **Г. МОНЧИНСЬКИЙ**
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 19-25

Светери, жакети, костюми ґарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, панчохи камаші, штильпи, скарпети і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріяду дуже старанно й по умірених цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 15—30

НА ЗАМОВЛЕННЯ ГОТОВІ
ФУТРА
і перерібки поручає
фірма **Ф. і Ю. Любельські**
Львів, Рутовського 5. Телеф. 48-70
319 **40 літ істнування.** 4—20

ФАБРИКА КОНСЕРВ
З. РУКЕРА Львів — Знесіння
поручає найліпшої якости:
яринові консерви в пушках, компоти в пушках і слоях, „jam“-и (конфітури) в слоях, яблкові і инші мармоляди, сливкові повидла, кавові консерви і кава збіжева, мясні консерви як ґуляш, ковбаски і т. и., вудженини і масарські вироби, смалець і солонина. **На експорт:** бекони (вепрові боки) і шинки.
Закуповує кожду скількість живих свиней як рівнож перепроваджує комісовий збут свиней на заграничних ринках. 328 1 4

Воскову масу, на мягкі підлоги,
Масу французьку,
Щітки до фротеровання,
Віск, Терпентину
поручає найдешевше

О. Т. ВІНКЛЕРА Син,
ЛЬВІВ, Ринок ч. 28. 316г 8—20

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах
Фірма **PEZETKA**
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 18—20

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери,
Кружлівки молочарські
264 18—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 35-?

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає 260
:-: першорядна робітня обуви :-: 15-27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48
331 Жадайте цінників. 2—12

В Централі **ПАНЧІХ**
ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 33—50

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ
та дамських суконь
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька“)
225 Полекші **в сплатах.** 3—20

ФУТРА мужеські й дамські містові й до дороги, куртки, свитки, шапки і т. п. поручає
М. А. АВҐУСТИН
МАҐАЗИН ФУТЕР
Львів, Рутовського 7. Тел. 49—46.
297 Приймає всякі роботи кушнірські. 7-10

П. Т.
Маю честь поручити свою кравецьку фірму
Станислав Курц
у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов.,
в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелерини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.
З високим поважанням
Станислав Курц
кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців
226 3-20
Львів, вул. Баторого 12—14, 4. пов.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10